

упровадженню чужих, не властивих суспільству духовно-моральних і політичних цінностей, що руйнує духовний фундамент його існування. (Карлова В. В., Влияние средств массовой информации на формирование украинского национального сознания. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/dutp/2007-2/txts/07kvvunc.htm>). Переважну більшість вітчизняних ЗМІ сьогодні утримують не держава й інститути громадянського суспільства, а окремі політичні партії та фінансово-промислові кола, які закономірно використовують потенціал мас-медіа, передусім, у власних, а не загальносуспільних інтересах.

На даний період розвитку нашого суспільства можна стверджувати, що значна частина громадян залишаються недостатньо політично освіченими і тому приймають усю інформацію, яка їм надається, не аналізуючи її. Значний вплив на розвиток нашої політичної свідомості створюють приклади інших розвинутих країн, на які ми прагнемо рівнятися, забуваючи при цьому свої культурно-історичні особливості та реальний рівень розвитку політичної свідомості громадян.

Важливим є завдання забезпечення й національно-державницької змістовності теле- та радіопростору на всій території України і, в першу чергу, запровадження системи суспільного мовлення, вдосконалення правової бази, що регулює його діяльність, і програм, які були б спрямовані на формування у громадян України державницького мислення, національної свідомості, почуття патріотизму, сприяли утвердженню громадянського порозуміння і злагоди, утвердженню державної мови, культурних традицій. Держава має надати фінансову підтримку загальноукраїнським освітнім, виховним, культурним, науковим та іншим програмам у ЗМІ, спрямованим на зміцнення української національної свідомості. (Лизанчук В. Феномен невмирущості нації // Наукові записки АН ВШ України. – 2004. – Вип. 6, 9-29. – С. 74-81).

Також надання автономії ЗМІ, що передбачає її незалежність від різних політичних партій та груп та формування основ політичної свідомості громадян сприймати світ вільно та неупереджено не враховуючи інтереси окремих політичних кіл. Для цього слід спрямовувати пропорційний розподіл часу між усіма пріоритетними політичними групами.

ЗМІ повинні бути певним екватором між гілками влади і громадянами країни, щоб виконувати свої функції прозоро і відкрито. ЗМІ мають важелі впливу як на органи державної влади через громадян, так і вплив на громадян через органи влади. І знаючи свої можливості ЗМІ повинні тримати певну рівновагу у їх взаємовідносинах.

Тимошенко В. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри соціальних теорій*

ПОЛІТИЧНА БОРІТЬБА В ДЕРЖАВАХ ПЕРИФЕРІЇ

Будь-яка держава є вертикаллю влади, яка для забезпечення свого панування повинна проводити комплекс заходів, пов'язаних з необхідністю підтримання в рамках за-

йманої території певного соціального рівня, який з відносним успіхом може гарантувати лояльність населення.

Політико-економічна залежність простежується у розвинених капіталістичних країнах. Проте, чим далі від кордонів розвинених держав, тим картина стає менш схожа на ту, яку описує теорія модернізації (Смелзер Н. Социология: пер. с англ. – М.: Феникс, 1998. – С.656).

З часом з'явилися критики даного підходу, які звернули увагу на натягнутість теорії. Не вдаючись в подробиці, відзначимо, що критиками теорії модернізації було зазначено, що:

а) нерозвинені країни забезпечують природними ресурсами і дешевою робочою силою, також ринками збуту розвинені країни, без чого останні не могли б підтримувати високий рівень життя своїх громадян;

б) розвинені країни відтворюють структури залежності в іншому світі різними способами, цей вплив, включає в себе економічний вплив, контроль ЗМІ, пряме політичне втручання, освіту, культуру, спорт, а також питання найму та підготовки робочої сили т.і;

в) розвинені країни за допомогою економічних санкцій і військової сили активно протистоять спробам нерозвинених країн звільнитися від залежності.

Таким чином, в якості альтернативи як наукового інструменту з'явилася теорія залежності. Один з основоположників даної теорії Рауль Пребіш, звернув увагу на діяльність ТНК. Зокрема, він зазначив, що «природі транснаціональних корпорацій властива подвійність. Вражають, з одного боку, їх нововведення, здатність до високої організованості, вміння поставити, собі на службу кращі уми в технічній та економічній сферах, а з іншого – готовність діяти методами грубого політичного втручання» (Пребіш Р. Актуальные проблемы социально-экономического развития. [Електронний ресурс]. Режим доступу. http://scepsis.ru/library/id_171.html).

Діяльність ТНК по вилученню прибутку і є рушійною силою глобалізації. Свого часу С. Альєнде заявив «я особливо відзначав запаморочливе зростання їх економічної потужності, політичного впливу і руйнівної діяльності.» (Альєнде С. История принадлежит нам. Речи и статьи. 1970–1973 гг. – М.: Издательство политической литературы, 1974. – С. 331–358. (С.381)).

Лібертаріанство (Боуз Д. Либертарианство: история, принципы, политика. Перевод с Англ. А. В. Куряева. Челябинск. Социум. 2004г.(392)) – як одна з економічних ідеологій, проголосила тезу про саморегулювання ринку і, як наслідок необхідність обмеження регулювання державою економічних процесів. Накопичилось достатньо матеріалу і досліджень на тему діяльності ТНК в третіх країнах. Як приклад можна послатися на працю Н. Кляйн «Доктрина шоку: розквіт капіталізму катастроф» (Кляйн Н. Доктрина шока: расцвет капитализма катастроф. Добрая книга. М.: 2009г. С. 73-103. (652)), зокрема, на ту частину, де автор описує діяльність «чикагських хлопчиків», які, в свою чергу, були виховані на вченні М. Фрідмана. На стадії капіталістичного накопичення хижацьке зростання забезпечував колоніалізм – «відкриваючи нові території і за-

хоплюючи землі, за які не треба було платити, а потім експлуатуючи природні багатства територій, за яке місцеве населення не отримувало жодної компенсації» (Кляйн Н. Доктрина шока. Становление капитализма катастроф. Добрая книга. М.: 2009г. С 84. (652)).

Дійсно, в ситуації, коли всі вільні землі були під владою тієї чи іншої держави, залишався тільки один вихід – приватизувати саму державу. Проблема полягала у тому, що в державі є населення, яке у своїй більшості не поділяє прагнення корпоративно-політичної верхівки. Направити зусилля в напрямку власної держави, значить приректи план на провал, тому що в такій ситуації соціальні хвилювання неминучі. Залишалися треті держави. Але перш за все, необхідно було догодити власному населенню високим рівнем життя.

Поведінка власного населення для будь-якої держави є пріоритетним, тому «мовчання народу» є благом для можновладців. Один з «інструментів», за допомогою якого добиваються мовчання – заохочення міщанства. Саме тому міщанство як світосприйняття культивується зі всілякою ретельністю. «Основа міщанської свідомості – егоїзм. І цей егоїзм буде підштовхувати обивателя в ситуації вибору не до колективних дій протесту, а до пошуків шляху індивідуального порятунку» (Тарасов А. О «безмолствеющем народе» и «социальном взрыве, которого все нет и нет» /Россия XXI, 1996, № 5–6.).

Така аморфне соціальне середовище є добродійним для прийняття можновладними колами потрібних політико-економічних рішень, спрямованих на досягнення своїх фінансових інтересів.

На жаль стан справ свідчить про те, що, політичне керівництво задовольняє положення України як країни периферії заходу. Слабкість національного капіталу закриває для нього можливість серйозної участі в приватизації великих промислових підприємств та індустріальної інфраструктури.

ТНК в силу своєї природи є антагоністами держави. Тим не менш, на початковому етапі свого розвитку, вони як мінімум повинні отримати сприяння політичного керівництва хоча б у відповідному національному законодавстві. Українська держава, в умовах що склалися, з одного боку не в змозі обмежити проникнення на свою територію іноземних ТНК, з іншого, на міжнародному рівні лобіювати інтереси вітчизняного бізнесу. При такому розвитку справ, може виявитися, що вітчизняний бізнес повністю перейде під стратегічне управління із-за кордону. Оскільки фінансові потоки будуть контролюватися з за кордону, стає проблемним момент незалежності політичної влади. Якщо ми говоримо про структури, які вже виконують власні повноваження, вони мають можливість спиратися на «адміністративний ресурс». Ті політичні сили, які не мають доступу до влади (у всякому разі у бажаному об'ємі) вимушені будуть шукати альтернативні джерела фінансування політичної боротьби. Одним з таких джерел можливість залучити кошти фінансових груп, з тим щоб у майбутньому при доступі до влади мати можливість лобіювати їх інтереси.